

**PŘEDSEDA
MĚSTSKÉHO SOUDU V PRAZE**

JUDr. Libor Vávra

V Praze dne 17. srpna 2017
Spr 1919/2017
k č. j. MSP-1002/2015-LO-SP/84

Vážený pane ministře,

dopisem ze dne 28. 7. 2017 jsme byli vyzváni k zaujetí případného stanoviska k materiálu, který byl k tomuto dopisu připojen a který obsahoval návrh nové instrukce Ministerstva spravedlnosti o postupu při výběru kandidátů na funkci soudce a postupu při předkládání podnětů ke jmenování do funkce soudce (dále jen „instrukce“). Současně s tím jsme za stejným účelem obdrželi též návrh vyhlášky o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních čekatelů a o odborné justiční zkoušce, návrh vyhlášky o výběru, přijímání a odborné přípravě právních čekatelů a o odborné závěrečné zkoušce a návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů. K těmto návrhům se tedy Městský soud v Praze vyjadřuje následovně:

A/ Připomínky obecné povahy:

1/ Přestože navrhovaný systém zjevně reaguje na současnou nejednotnost výběru a přípravy budoucích soudců, přičemž se chvályhodně snaží o nastolení jednotných a transparentních pravidel, jimiž se má tento proces nadále řídit, je třeba zdůraznit, že se tak děje formou, která nekoresponduje s povahou a závažností řešené problematiky. Úprava výběru a přípravy budoucích soudců jako reprezentantů jednoho ze tří pilířů státní moci totiž nemůže být obsažena toliko v podzákoném právním předpisu jakým je vyhláška či dokonce pouhá instrukce ministerstva, nýbrž je nezbytné provést ji **na úrovni zákona**, a to po řádném legislativním procesu.

2/ Nelze připustit, aby výsledkem navrhované úpravy bylo komplexní a velmi rychlé **nahrazení stávajících asistentů soudců justičními čekateli**. Asistenti soudců výrazně přispěli ke snížení zatížení soudců zejména tím, že namísto nich vykonávají celou řadu především jednodušších úkonů, jež jsou s řízením spojeny, které však současně nelze označit za pouhou administrativní činnost, neboť se jedná o činnost vyžadující odborné znalosti z oblasti hmotného i procesního práva. Zkušení asistenti pak nezřídka zvládají též přípravu konceptů složitějších rozhodnutí. To vše v minulosti výraznou měrou přispělo ke zrychlení řízení a snížení počtu nevyřízených věcí, a to zejména v agendách, v nichž je rychlé a bezprůtahové vyřízení věci zcela nezbytné. K dosažení tohoto výsledku přitom výraznou měrou přispěla skutečnost, že asistent je po celou dobu svého pracovního působení přidělen ke konkrétnímu soudci, s nímž pak dlouhodobě spolupracuje, přičemž si po určité době (zpravidla po více než jednom roce) osvojí nejen znalostí a zkušeností nezbytné pro samostatný a plnohodnotný výkon svěřené práce, ale současně se též adaptuje na postupy, které dotčený soudce při této práci vyžaduje nebo je zvyklý realizovat. Přestože přínosná stabilita a kvalita tohoto systému je stále narušována zcela nedostatečnou finanční motivací asistentů na svých pracovních pozicích dlouhodobě setrávat, od justičních čekatelů v pojetí, jaké je navrhováno, takovéto výhody přispívající ke zrychlení řízení očekávat zcela jistě nelze, neboť po zdárném zapracování na jednom úseku, tento čekatel odejde působit na úsek jiný, kde bude opět nově zaučován. Energie a úsilí, kterou budou soudci vynakládat na

vyškolení justičních čekatelů tak nebude vyvážena přínosem, který přináší stávající systém asistentů. Namísto nahrazení jednoho systému systémem novým je tudíž žádoucí, aby oba systémy existovaly vedle sebe a aby tak vedle asistentů soudců, kteří přispějí k odbřemnění soudců, u soudů působili též čekatelé, jejichž hlavní zaměření bude směřovat k přípravě na výkon funkce soudce. Navrhované navýšení počtu čekatelů o 20% (není přitom zřejmé, zda se tak má stát oproti skutečnému počtu asistentů, kteří u toho kterého soudu dnes působí, a to často v závislosti na specifických potřebách dotčeného soudu vycházejících z charakteru řešené agendy, či oproti počtu systemizovaných asistentských míst) tento nedostatek zcela jistě neodstraní.

3/ Nevýhodou navrhovaného systému je též **nízká flexibilita** navrhovaného výběru a přijímání justičních čekatelů, který tak není způsobilý vyjít vstříc aktuálním potřebám soudů tak, jak tomu je v současnosti v souvislosti s přijímáním a výběrem asistentů soudců. Zatímco výběr asistentů probíhá na úrovni těch soudů, které tyto asistenty sami přijímají, přičemž vždy reaguje na vzniklou a často též naléhavou potřebu uvolněné či nově vytvořené místo asistenta obsadit, navrhovaný výběr justičních čekatelů bude probíhat na úrovni krajských soudů, a to s největší pravděpodobností vždy až při vzniku potřeby obsazení většího počtu volných míst. Lze tedy očekávat, že při obsazování uvolněných míst bude docházet k prodlevám, které negativně ovlivní výkonnost soudu.

4/ Z předkládaných návrhů není zřejmé, jak bude naloženo s justičními čekateli, kteří se, přestože justice bude investovat úsilí i prostředky do jejich několikaleté přípravy, nakonec soudci nestanou, a proto by tedy nadále mohli u soudů působit právě jako asistenti soudců.

5/ Stávající asistenti soudců nemohou být nyní nuceně postaveni před volbu buď uspět ve výběrovém řízení na místo justičního čekatele anebo justici opustit. I mezi stávajícími asistenty lze nalézt řadu těch, kteří se soudci v budoucnu stát nechtějí. Ostatně i mezi asistenty působícími u zdejšího soudu figuruje několik bývalých soudců, kteří dovršili věk 70 let.

B/ Přípomínky k jednotlivým ustanovením instrukce:

1/ Navrhovaná instrukce na mnoha místech hovoří o rozhodování **Justiční akademie**, aniž by však bylo i s přihlédnutím ke znění § 129 a násl. zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, zřejmé, zda tím má na mysli rozhodnutí Rady Justiční akademie nebo rozhodnutí jejího ředitele který, nestanoví-li zákon jinak, jedná jménem Justiční akademie. Tuto nejasnost je nezbytné odstranit, a to novelizací zmíněného zákona.

2/ V § 3 odst. 2 instrukce není pamatováno na situaci kdy ten, kdo prováděl vyšetření kandidáta, nebude moci z jakéhokoliv důvodu podrobnosti o výsledcích tohoto vyšetření kandidátovi sdělit.

3/ V § 5 odst. 2 by instrukce měla být doplněna o text: „Profesní zkoušku komerčního právníka může ministr uznat za odbornou justiční zkoušku“, tak, aby toto ustanovení korespondovalo se zněním § 184 odst. 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích.

4/ Má-li být případová studie zmíněná v § 8 instrukce praktická a odpovídat práci soudce na soudu prvního stupně, měla by být pracovní skupina významně zastoupena soudci prvostupňovými a odvolacími; účast soudců Ústavního soudu, Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, jakož i teoretiků by měla být spíše v minoritě. K tomu viz jako praktickou koncepci zvolenou v § 29 odst. 2 návrhu. Jako ne zcela přiměřený se pak jeví požadavek, aby studie vycházela z případů právně složitých.

Především však doporučujeme, aby na místo případové studie byl zařazen test odpovídající tomu, jaký pro Městský soud v Praze opakovaně připravila Justiční akademie.

První výhodou je, že osoby zpracovatelů a JA zaručují, že nikdo nebude znát text, ani téma testovacích otázek. Naopak vyhodnocení je snadné, rychlé a přezkoumatelné, přestože otázky jsou skutečně těžké.

Zásadní výhodou testu je nutný požadavek na kandidáty na soudce na jejich obecnou, širokou znalost práva.

5/ V § 12 instrukce by měl být doplněn údaj, že hodnotiteli mohou být pouze soudci.

6/ S poměrně detailní úpravou postupu při výběru kandidátů na funkci soudce obsaženou v navrhované instrukci ostře kontrastují pouze obecně formulovaná ustanovení § 15 až § 17 tohoto návrhu, která upravují vyšetření kandidátů, zejména pak ta část § 15 odst. 2, v níž se uvádí, že „požadavky na osobnostní způsobilost uchazečů a rozsah způsobu jejího hodnocení určuje ministerstvo s přihlédnutím k poznatkům získaným od Justiční akademie, soudů a státních zastupitelství v metodice vyšetření“.

7/ Vzhledem k tomu, že § 30 instrukce počítá i s přípravou uchazeče na krajském soudu, měl by § 25 odst. 4 znít: „Úspěšní uchazeči si podle svého pořadí zvolí obvod krajského soudu a okresní soud, popř. krajský soud jako soud prvního stupně, u kterého budou vykonávat přípravu na funkci soudce“. Stejně tak i formulace § 30 instrukce by měla korespondovat s tím, co stanoví její § 25 odst. 4.

8/ Zařazení úspěšného uchazeče na post vyššího soudního úředníka, jak je předpokládáno v § 25 odst. 5 instrukce, nepovažujeme za vhodné pro přípravu na výkon funkce soudce.

9/ Kandidáti, kteří budou vykonávat přípravu na správních úsecích krajských soudů, by měli stáž upravenou v § 30 odst. 1 instrukce vykonávat u Nejvyššího správního soudu, nikoliv u soudů vrchních, jak je zde navrhováno, neboť tyto soudy ve správním soudnictví vůbec nerozhodují.

10/ Za vhodné považujeme doplnit podrobnější pravidla vztahující se k průběhu jednání upraveného v § 32 instrukce, která by mj. upravovala i to, kdo určí osoby, jež se na průběhu tohoto jednání budou podílet.

11/ V § 38 odst. 3 chybí údaj, po jak dlouhou dobu musí vyšší soudní úředník vykonávat svou funkci, aby toto ustanovení mohlo být aplikováno, jak je tomu v případě asistentů soudců. Bylo-li vynechání tohoto údaje projevem úmyslu vyšší soudní úředníky na úkor asistentů zvýhodnit, jedná se o ustanovení neakceptovatelné.

S úctou

Vážený pan
JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.
Ministr spravedlnosti ČR
Vyšehradská 16
P r a h a 2

